

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/164,Rajd-pieszy-Szlakiem-zgrupowania-mjr-Zygmunta-Szendzielarza-Lupaszk-w-Borach-Tu.html>
02.04.2026, 20:20

Rajd pieszy "Szlakiem zgrupowania mjr. Zygmunta Szendzielarza "Łupaszki" w Borach Tucholskich".

W dniach 21-24 czerwca 2002 r. Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Gdańsku, we współpracy z gdańskimi i sopockimi drużynami ZHR, zorganizowało rajd dla młodzieży "Szlakiem zgrupowania mjr. "Łupaszki"". Patrole młodzieżowe, zanim dotarły do bazy w Leśnej Hucie k. Czarnej Wody w woj. pomorskim, miały za zadanie odnaleźć świadków dramatycznych bojów żołnierzy 5. Wileńskiej Brygady pod dowództwem mjr. "Łupaszki" z siłami bezpieczeństwa (KBW i UB) wiosną i latem 1946 r. w Borach Tucholskich.

Choć od tych wydarzeń minęło już 56 lat, młodzieży udało się znaleźć ludzi, którzy zetknęli się z żołnierzami podziemia niepodległościowego. Spisano ciekawe relacje. Niektórzy z młodych ludzi tak szybko zyskali zaufanie rozmówców, że otrzymali od nich w depozyt fotografie z tamtych lat.

W trakcie rajdu zorganizowano szkolenia z zakresu terenoznawstwa, samarytanki, sygnalizacji i technik konspiracyjnych. Prowadzili je instruktorzy harcerscy i wyspecjalizowany zespół promocji zdrowia Szpitala św. Jana w Starogardzie Gd. O technikach konspiracyjnych mówili: wiceprezes IPN Janusz Krupski oraz dyrektor Oddziału Gdańskiego Edmund Krasowski.

Najbardziej emocjonującą częścią rajdu była gra terenowa. Było to swoiste podsumowanie zdobytej wcześniej wiedzy historycznej oraz praktycznych umiejętności przekazywanych w czasie szkoleń. Każdy z patroli w ciągu trzech godzin miał wykonać różne zadania (na przykład przeprawa przez kanał, opatrzenie rannego, zbudowanie noszy, transport rannego, przekazanie informacji za pomocą sygnalizacji "Semafor"). Wszystkie patrole uczestniczące w rajdzie wykonały zadania, nie wszystkie jednak zmieściły się w wyznaczonym czasie. Dla wszystkich były przygotowane nagrody, ufundowane przez IPN, Prezydenta Gdańska - Pawła Adamowicza oraz Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku.

Ważnym wydarzeniem rajdu było wspólne ognisko, w czasie którego oprócz gawędy i śpiewu, znalazł się czas na relacje młodzieży o zdobytych w czasie rajdu doświadczeniach. Gośćmi ogniska byli żołnierze "Łupaszki": ppor. Olgierd Christa "Leszek", Janina Smoleńska "Jachna", Jan Hap "Szytwny" i Jerzy Fijałkowski "Stylowy".

Major Zygmunt Szendzielarz "Łupaszka" - dwukrotny kawaler Virtuti Militari, skazany został na śmierć za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Udział w rajdzie pozwolił przybliżyć młodemu pokoleniu postać majora "Łupaszki", jednego z najbardziej znanych partyzantów okresu drugiej wojny światowej i powojennego. Każdy z młodych

uczestników rajdu będzie wiedział, czym było powojenne podziemie niepodległościowe i na czym polegały tragiczne dylematy żołnierzy drugiej konspiracji.

Taka aktywna forma edukacji historycznej, jaką jest rajd, okazała się zdecydowanie bardziej interesująca dla młodzieży, niż tradycyjne lekcje szkolne. Gdański OBEP pragnie w przyszłym roku szkolnym kontynuować tę formę edukacji młodzieży.